

ХУЛИАН ПЕРЕС

ПЕСЕНТА НА БОГОВЕТЕ

Превод от испански: С. Франсез, 1985

chitanka.info

Преди години, когато Олсън (тогава това не беше неговото име) бе дошъл, за да завоюва света, всичко му се бе сторило необичайно. Но привычката преобразява пропорциите. Зданието беше голямо, това е вярно, но не беше изключително. Двадесет етаж, цветни светлини, портиер в униформа... Едно обикновено здание между толкова други по-големи от него; едно джудже в Манхатън. В действителност почти не привличаше вниманието.

По онова време беше толкова плах, че обикаляше по двадесет пъти покрай вратата, преди да се реши да влезе. Сега не. Можеше със затворени очи да прекоси лабиринта от коридори, които водеха към кабинета на Ейръс. Пътят не беше нов за него — това беше маршрутът в града, по който бе преминавал най-често.

— Тук съм.

— Олсън? Кой те пусна...?

— Портиерът е все същият, Боб. Предположи, че идвам да те видя.

Патрик Олсън (Патрик вместо Патрисио, Олсън вместо Олива) бе дошъл отново, когато Ейръс вече вярваше, че завинаги се е отървал от него. Не ставаше дума за лична неприязън, в никакъв случай. Ейръс нямаше нищо против латиноамериканците. Дори това човече с миниатюрни размери, подсилени от желанието му да избягва останалите, плахо, нервно, с големи, черни и винаги спокойни очи, които сякаш нещо търсеха, търсеха, търсеха..., му беше симпатично („Индианчето, което идва при Боб“). Но един бизнесмен няма време за хора, претърпели провал — Олсън беше лоша инвестиция.

— Трябва да чуеш това, Боб. Трябва да го чуеш.

Вече се готвеше да го изхвърли от кабинета, когато Олсън се настани в едно кресло и го придърпа към бюрото. Ръцете му играеха с някаква опаковка. Ейръс поклати глава примирено.

— Още някой ли?

— Не говори така! Това е...

— Знаеш колко съжалявам. Пат, но не можем да продължаваме така. От Рейтес не успяхме да лансираме нито една плоча; от Силинг — едва две или три. Момчето изглеждаше обещаващо, но не отговори на очакванията. Неговата популярност продължи само месец...

Човечето, което си рисуваше някакви фигурки върху материята, с която бе покрито бюрото, не му обръщаше внимание. По-скоро

изглеждаше, че очаква подходящ момент, за да заговори.

— Силинг беше за нас истинска финансова катастрофа. Купищата произведени плочи, заслепяването от началния успех... А те така и си останаха по щандовете! Прощавай, но твоите открития не ми вдъхват много доверие.

— Това е съвсем различно. Защо не го чуеш?

Олсън притискаше силно един в друг краищата на пръстите си. Ейръс разбираше, че няма да може да се отърве от него, ако не чуе плочата. „Утре ще уволня този портиер“, помисли си той.

— Съгласен. Но фактът, че го чувам, не означава, че поемам каквото и да било ангажимент. И те предупреждавам, че имам предварителна нагласа да не ми хареса. А не ми ли хареса, край. Поемаш ли риска?

Вместо отговор Олсън разтвори своето пакетче и с два подскока прекоси кабинета. Грамофонът го очакваше в един ъгъл.

— Безполезно е, Патрик — протестира отново Ейръс. — Аз...

Замлъкна. В музиката имаше нещо, което... Някаква възбуда обзе Ейръс.

Певецът. Онова беше нещо по-силно от наркотик, по-силно от всеки познат ритъм. Някаква хипноза, нирвана... Всичко бе съвършено, свръхчовешко... Ако боговете можеха да пеят, гласовете им сигурно щяха да са точно такива. Слухът предявяваше своите вековни права и запращаше зрението и останалите възприятия в посредствеността. Изведнъж целият свят се бе превърнал в музика.

— Кой е? Откъде го измъкна?

Гостът прибра отново плочата.

— Хареса ли ти?

— Не говори за харесване! Той е просто невероятен! Никога не съм и мечтал за подобно нещо. Ужас! Казвам ти, че направо усетих ужас. Как се казва?

— Адолф Алън. Не вярвам това да е истинското му име, защото ми изглежда прекалено неестествена тази комбинация на двете А. Но така или иначе... Открих го неотдавна.

Ейръс явно беше ентусиазиран.

— Това е най-хубавото, което съм чувал! Много по-съвършено от всеки друг сегашен певец! А и акомпаниментът! О, небеса! Звучеше сякаш от някакъв друг свят! Ще предизвика истинска атомна експлозия

на пазара. Дали ще се съгласи да ни предостави пълни права? Дали ще подпише?

— За това съм дошъл. Изглежда, че е готов да го направи, но при известни условия.

— Всичко, каквото пожелае!

— Първо, плочите ще бъдат записвани в моя дом. Вие поемате ангажимента да ги размножите и продадете.

— О кей!

— Второ, отказва да пее пред публика.

Ейрърс се поколеба.

— Какво има?

— Това са същите условия, които поставяха Рейтес и Силинг. Бих желал да зная защо. Нима става дума за певци със страх от сцената?

Олсън отклони поглед.

— Спомням си, че никога не успях да видя Рейтес. Силинг да — един или два пъти.

И двамата отказваха да пеят пред публика, да записват тук и да имат вземане-даване с друг освен с теб. Не си мисли, че ти нямам доверие. Още повече, че ти винаги си ни предоставял пълните права. Но сам разбираш, че това е необичайно.

— Може би се съмняваш в качеството на моята апаратура?

— Тя е също така добра, както и нашата, дори се боя, че я превъзхожда. Но не отклонявай отговора. Откъде се появи тази група?

— От анонимността. Самият Алън я формира.

— Кажете поне имената! Никога по-рано ли не са свирили?

— Никога.

— Моят нюх никога не ме е лъгал. Аз...

— По дяволите, Боб! От какво се оплакваш? Не виждаш ли, че става дума за истинска златна мина? Може би в някоя друга компания ще се покажат по-сговорчиви.

След едно последно колебание Ейрърс се реши.

— Да бъде! Остави ми плочата, за да смая ръководството. А сега да поговорим за останалите клаузи от договора.

Съсредоточен в работата си, Олсън отново се бе замечтал. Градът в нозете му... И благодарение на кого? На Алън, който му бе станал вече почти приятел, другар. Олсън беше в състояние да дешифрира неговите чувства по най-малките вибрации на гласа му. Всяка музикална фраза, всеки трепет на гласа бяха в състояние да го разчувствуват до сълзи.

И все пак защо в него се пробуждаше старият страх? Изправи се на крака. Алън, Рейтес, Силинг... Колко стари приятели! И една планина от плочи, която така лесно, така лесно можеше да бъде разрушена. Толкова е лесно да ги натрошиш на парчета, да ги запратиш една по една върху стената...!

Звънецът на телефона бе прозвучал повече от десет пъти, когато той най-сетне го чу.

— Ало...? Добре, Боб. Ще дойда.

Толкова лесно би било!

Ейръс го очакваше недалеч от тълпата. Викове, удари, блъсканица... Публиката се бореше, за да влезе в магазина за плочи.

— Пуснахме вече петата плоча, а все още имаме хиляди поръчки за първата. Успехът надхвърли и най-оптимистичните ни очаквания.

— Така трябваше и да бъде.

Късметата стъкло от вратата, разхвърчали се във въздуха, накараха Олсън да се отдръпне инстинктивно назад. Близко до него надаваше истерични крясъци някаква девойка, прегърнала портрета на Алън. В този миг друга успя да се измъкне от тълпата с изпокъсана рокля и обляно в кръв лице.

Само след миг и двете бяха закрити, притиснати, изпотъпкани от стотици новодошли. Човешката маса растеше и надаваше боен вик: „Алън! Аа-лън! Ааа-лън!“

Някой напразно протестираше, повлечен против волята му от нова вълна от хора. Преди да се съвземе от изненадата, виковете му се смъкнаха към земята и утихнаха под стотици нозе. На Олсън му се зави свят.

— Да си тръгваме, Боб. Това е прекалено за мен.

— Не ставай глупак!

Хорът продължаваше: „Алън! Аа-лън! Ааа-лън!“ Собственикът на магазина реши да махне от тезгяха портрета на певица, към който се

бяха протегнали десетки ръце. Но плочите бяха на привършване и борбата ставаше все по-ожесточена.

— Луди!

— Да, луди, но за нас това е изгодно. Следващата плоча ще можем да я продадем на много по-висока цена. Кога ще бъде готова дългосвирещата?

— След няколко дни. Алън се почувствува малко неразположен и си взе няколко дни почивка... — той погледна към магазина за плочи.

— Моля те, Боб. От тази гледка ми се повдига.

— Искаш ли да те придружа?

— Да.

Зад гърбовете им като църковен припев се носеха скандиранията на тълпата.

— Олсън...

— Какво?

— Нужно ми е да видя този човек. Поне аз. Имам усещането, че търгувам с призрак.

Тези думи, изглежда, обезпокоиха дребния човечец.

— Още не е възможно. Почакай малко.

— Но защо?

— За Алън музиката е нещо възвишено. Публиката не го интересува и дори бих казал, че малко се бои от нея. Ако помисли, че му оказваме натиск, може да спре да пее. Ти би ли поел такъв риск? Не смятам за подходящо да те види. Остави го в ръцете ми! Колкото и да е мизантроп, обича парите... Както и всеки друг. Обича и славата. Смятам, че е по-подходящо аз да го убедя. По-добре го познавам.

Ейрѝс отстъпи.

— Нужна ни е друга негова снимка. Отпечатали сме една и съща върху всички опаковки.

— Добре, ще се помъча да го убедя. Мрази да го снимат.

— По дяволите!

Дори когато колата се беше отдалечила на няколко преки, Олсън все още дочуваше от далечината да се носи: „Алън! Аа-лън! Ааа-лън!“

Зачервен, вън от себе си от гняв, човечецът влетя в кабинета, като размахваше над главата си телеграмата. Ейрѝс вдигна очи към

него.

— Какво има?

— Прочети тук: „Необходимо е да представим Алън пред публиката. Доведи го веднага.“ Как да разбирам това?

— Аз го написах.

— Зная, че си го написал! Носи твоя подпис. Но как да си обясня този заповеднически тон? Но защо ли се чудя? Как не се досетих по-рано. Ти си янки, а аз някакъв си латиноамериканец... Все някога това трябваше да излезе наяве.

Ейрърс почервения.

— Греша, Пат. Лошо мнение имаш за мен. Бях принуден да напиша телеграмата пред акционерите, защото мислех, че се подигравам с тях. Така успях да ги успокоя.

Гневът на Олсън поутихна.

— Така или иначе, това е невъзможно. Говорили сме неведнъж.

— Там е работата, че нямаме избор. Погледни само! — посочи Ейрърс внушителната купчина писма. — Настояват да го видят с очите си. Даваш ли си сметка? Отначало бяха единици, сега са истинска лавина. Заплашват ни, замерят ни с камъни...

— Не проумявам защо. Какво искат от него?

— Да го видят, да го докоснат, да го почувствуват... Той им е нужен.

Олсън го гледаше смаян. Гласът му трепереше.

— Но това е абсурдно! Защо им е да го видят? Нима не го притежават? Дадохме им красота, хипноза, възбуждания... Нима музиката не е именно това? Постигнахме апотеоз в изкуството на нашето време и в продължение на десетилетия няма да се появи нищо по-хубаво — музика за всички, заслепяваща, без дефекти... Какво повече могат да желаят?

— Искат Алън — повтори нетърпеливо Ейрърс.

— Имат го на плочите! Нима не разбират, че всичко друго е без значение? Това е все едно да не слушаме музиката на починал композитор само защото той вече не съществува. Желаят още плочи? Ще ги имат! Дори по-хубави! Но за какво им е Алън?

— Познаваме композиторите от минали времена не само чрез музиката им, а и чрез делата им. Става дума за човешката индивидуалност.

— Алън не притежава индивидуалност — той е невменяем, едва умее да говори. Единственото, на което е способен, е музиката — и в това отношение е гениален.

— Никой не се съмнява. Но нима не разбираш, че заедно с плочата винаги сме продавали и човека? Не може с един замах да се промени установеното, Пат, а ти желаш именно това. Какви дрехи носи Алън? Какви цигари пуши? Кои разхладителни напитки предпочита? Каква марка са овесените ядки, които яде на закуска? Дори и невменяемият консумира! Привиквали сме публиката към това в течение на години, а ти сега искаш да им отнемеш техния герой. Постави се на мое място! Какво може да стори един обикновен управител като мен, когато от една страна ме нападат почитателите на Алън, а от друга — завеждащите рекламата?

Олсън попита почти шепнешком:

— Боб, наистина ли държиш да видиш Алън?

— Да.

Може би поради тона, с който бе зададен въпросът, отговорът издаваше известна доза страх.

— Е, добре. Ела с мен у дома и ще ти го покажа.

Когато излязоха, пред зданието се беше образувала застрашителна тълпа, която растеше, растеше... Ейръс можа да различи в ръцете на мнозина тояги, камъни, счупени бутилки... Капки пот се стичаха по лицето му, докато Олсън, сега вече невъзмутим, му отваряше път сред тълпата.

— Насам, там съм паркирал колата.

Бяха изминали месеци от последното посещение на Ейръс в къщата на Олсън. Отдалечена от центъра на града, отвън тя бе също тъй незабележима, както стопанинът ѝ, но вътре цареше електрониката.

— Къде е Алън?

Човечето посочи метален шкаф с лампички и контролни уреди. Зад него се виждаха няколко високоговорителя, други шкафове... В първия момент Ейръс не разбра нищо.

— Това е Алън.

— Не си играй, Олсън, нямаме много време. Повикай твоя призрак. Къде го криеш?

Някаква смътна мисъл се мъчеше да си проправи път към съзнанието на Ейръс.

— Никога ли не се досети за истината?

— Да не би ти да си певецът?

— Не, разбира се. Аз съществувам, а Алън не. Гласът му не принадлежи на никое реално същество.

— Но това не може да бъде. Милионите плочи, които продадохме, не са плод на въображението ми!

— Естествено, плочите съществуват. Алън — това са плочите. Затова, когато го искаше, аз ти казах, че вече го притежавате.

— Как е възможно?

— Искаш да ти обясня подробно? Няма никакъв смисъл, но ще се опитам. Принципът на записа е звукът да се превръща в електрически импулси, които от своя страна се отбелязват върху плочата. Това го знаеш добре. Аз елиминирах първата част на този процес и успях да получа електрически импулси с интензивност, която отговаря на определен глас или инструмент. Комбинирайки тези изолирани елементи, можах да получа резултатите, които вече познаваш. Моята задача се състоеше само в това да усъвършенствувам електронната музика, да я направя човешка. Затова никой дори не подозря, че Алън е само фикция.

— А Рейтес? Силинг?

— Неуспешни опити. Нещата не могат да станат отведнъж хубави дори когато човек е бил принуден да очаква този момент с години и е оставил част от живота си в тези апарати. Когато предложих Рейтес, бях прекалено оптимистично настроен. За първи път бях успял да получа истински глас и звученето на цял оркестър, но той не се хареса. Грешката ми беше, че не бях взел под внимание вкуса на публиката. Създадох музика „за никого“, ако мога да се изразя така. Оттогава се заех да изучавам предпочитанията на хората, за да разбера кой е електронният еквивалент на звуците, които предизвикват най-силни емоции. Това е цяла теория... И успях, макар и не без трудности. Доказателство за това е Силинг.

— Но аз видях Силинг с очите си!

— Ти видя човека, когото ти показах, и повярва, че това е Силинг. Един мой приятел, който се готвеше да отпътува за чужбина по договор за няколко години, се съгласи да участва в измамата,

макар и да не го осведомих за всички подробности. И на него, както и на теб, му казах, че съм открил един много добър, но стеснителен певец и затова ми е необходим някой, който да го замести в разговорите с теб. Може и да не ми е повярвал напълно, но ми дължеше някоя и друга услуга и се съгласи, без да протестира. Но явлението Силинг приключи прекалено бързо. В известен смисъл то завърши с провал, както ти самият каза, но същевременно ми посочи пътя, който трябваше да следвам; необходимо беше да се прекрачи над човешките възможности. Съгласно принципите, които бях открил, това можеше да бъде постигнато чрез екстраполиране. По-просто казано, ако дадена комбинация предизвика даден ефект, то същата комбинация, умножена по хиляда, ще даде хиляда пъти по-голям ефект. Човешкият глас има граници, които са различни при всеки индивид. Моят метод ни спестява очакването на мига, в който някой свръхнадарен ще ги надмине.

— А снимките?

— Най-малко очаквах ти да ми зададеш подобен въпрос.

— Монтаж на негативи?

— Естествено. Направих го, понеже нямах друг изход. Но знаех, че правя грешка. Възможностите ми да търся заместници бяха много ограничени и така и не успях да намеря човек, който да прилича на създадения от мен образ.

— Ние бихме могли да го направим. Защо чака толкова дълго?

— Отчасти от суетност, отчасти от страх. Всеки творец, независимо дали го признава или не, търси даден ефект, нуждае се от аплодисментите на публиката. Аз исках всички, включително и вие, да възприемете плода на моя труд като реално същество. Но създаденото от мен чудовище се оказа също тъй независимо, както онова на доктор Франкенщайн. Неговото могъщество ми вдъхна страх и не се осмелих да говоря.

— Чуй ме, Патрик, все още нищо не е загубено. За една добра сума всеки ще се съгласи на пластична операция, която да го превърне в Алън. Ако се ограничим с представяне по телевизията или в залите, като осигурим подходящи условия, може да се получи добро дублиране. Лошото е само, че времето ни притиска. Как бихме могли да спечелим някой и друг ден? Тези хора...

— Уморен съм, Боб. Остава само един изход — и аз съм готов за него.

— Какъв е той?

— Истината. Ще им кажем, че Алън не съществува. Нима не сме им дали най-хубавата музика в света? Положително ще ни разберат.

— Не, Патрик. Не е този пътът. Твоята грешка беше, че не ми каза по-рано. От първия момент ти си присвои правото да решаващ.

Телефонът настоятелно звънеше. Олсън вдигна слушалката.

— Знаеше ли някой, че си тук?

— Оставих една бележка в службата. Защо?

— Тебе търсят.

Докато Ейръс говореше, на Олсън му се стори, че дочува някакъв познат звук, все още далечен, като шепот. Къде ли го бе чувал по-рано?

— О, не!

— Какво става?

— Идват насам! Започнали да стават прекалено настоятелни и им казали, че Алън е тук.

— Това е заради твоята проклета бележка!

— Но нали сам ти ми каза, че идваме да го видим?

Олсън най-сетне си спомни: шепотът, който се усилваше все повече, бе познатото монотонно пригласяне на тълпата, която беше нападнала магазина за плочи, нейният боен вик: „Алън! Аа-лън! Ааа-лън!“ Отначало сякаш идваше от едно място, но мигове по-късно се разля и сега се носеше от четирите посоки на света.

— Обкръжават къщата! Хванаха ни в клопка!

— Спокойно, Боб. Какво може да се случи? Те желаят да видят Алън, а щом Алън не съществува, нищичко не могат да направят. Сега е моментът да излезем и да им кажем истината.

— Истината? Не ставай наивен!

Ейръс бе излязъл извън себе си.

Обикаляше трескаво къщата от единия край до другия в търсене на изход, но където и да отидеше, чуваше техния напевен вик и тропот. Бяха си намерили музикален акомпанимент за своя хор — тропача по стените.

— Боб.

Олсън го бе хванал за раменете.

— Няма ли да им обясниш?

— Нима не си даваш сметка? Късно е да ги задържим. Не ги ли видя в магазина за плочи? Дали са пълна свобода на агресивните си инстинкти. Да...

Хорът бе позатихнал. Явно, крояха нов план за действие. Олсън се отправи към вратата.

— Затвори вратата!

Но Олсън вече бе навън.

— Чуйте ме! Алън не съществува!

Старата му мечта се бе осъществила, но не както Олсън си я беше представял.

— Да излезе Алън! Искаме да излезе Алън!

— Той не съществува! Принципът на всеки запис е звукът да се превърне в електрически импулси, които от своя страна се нанасят върху повърхността на плочата. Аз...

Едно ново движение на множеството накара Ейръс да потръпне от ужас. Без да се замисля, той се втурна към вратата и я затвори.

— Какъв безумец!

Докато Олсън говореше, скандирането започна отново: „Алън! Аа-лън! Ааа-лън!“ Нестройните викове постепенно се сливаха в едно, когато един точно запратен камък удари Олсън по челото.

— Искаме Алън!

Дъжд от снаряди от всички форми и размери не остави здрав нито един прозорец. „Ааа-лън!“ Акламации и ликуващ смях след всеки хвърлен камък. „Ааа-лън!“

— Не! Спрете! Алън не съществува! Аз съм Алън! Краката! Краката! Стъпкват ме! Нееее!

„Ааа-лън!“ И дъските на вратата започнаха да скърцат. Подадоха се ръце, крака, глави, пръчки, ножове...

Ейръс закри лицето си с длани и заплака.

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр.29-30/1985 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.